

Vissa skyldigheter för innehavare av elektriska ledningar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2008/09:57 om vissa skyldigheter för innehavare av elektriska ledningar. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändringar i ellagen och i förordningen om elektriska starkströmsanläggningar (starkströmsförordningen). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2009.

Inga motioner hade väckts med anledning av propositionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Propositionen	5
Vissa kompletterande uppgifter	7
Utskottets ställningstagande	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Vissa skyldigheter för innehavare av elektriska ledningar

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om ändring i ellagen (1997:857),
- b) lag om ändring i förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:57.

Stockholm den 2 december 2008

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Krister Örnfjäder (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Cecilie Tenfjord-Toftby (m), Renée Jeryd (s) och Lage Rahm (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas proposition 2008/09:57 om vissa skyldigheter för innehavare av elektriska ledningar.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i ellagen (1997:857). Ändringarna innebär att nya bestämmelser om elsäkerhet förs in i lagen. De nya bestämmelserna gäller skyldighet dels att ta en luftledning för starkström ur drift med anledning av arbete som utförs på en annan elektrisk ledning, dels att vidta åtgärder med en ledning inom ett område för sjötrafik, om området i avsevärd omfattning kommer att trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än ledningen medger.

De föreslagna bestämmelserna motsvarar föreskrifter som nu finns i förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar. Lagändringarna är föranledda av att regeringen avser att ersätta förordningen med en ny starkströmsförordning och att de aktuella föreskrifterna i samband med detta bör få lagform.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2009.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i ellagen och i starkströmsförordningen.

Propositionen

Bakgrund

Ellagen (1997:857) reglerar bl.a. frågor om elsäkerhet. I 9 kap. finns bestämmelser om skyddsåtgärder. I 1 § första stycket i nämnda kapitel föreskrivs att elektriska anläggningar, elektriska anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel och elektriska installationer ska vara så beskaffade och placerade samt brukas på sådant sätt att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada eller störning i driften vid den egna anläggningen eller vid andra elektriska anläggningar.

I nämnda lagparagrafs andra stycke finns ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att, i den mån det behövs från elsäkerhetssynpunkt, meddela föreskrifter om kontroll, provning eller besiktning samt andra föreskrifter som rör elektriska anläggningar, anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel eller elektriska installationer. Med stöd av bemyndigandet och motsvarande, tidigare gällande, bemyndigande i det som brukar betecknas gamla ellagen (lagen (1902:71, s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar) har regeringen utfärdat föreskrifter i bl.a. förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar (den s.k. starkströmsförordningen).

Behovet av en ny starkströmsförordning

Starkströmsförordningen är till stora delar föråldrad, och det finns behov av att anpassa bestämmelserna till ellagen. Då starkströmsförordningen tillkom redan 1957 anser regeringen det vara lämpligt att omarbetningen sker i form av en ny förordning.

Föreskrifter om enskildas personliga och ekonomiska inbördes förhållanden måste enligt regeringsformen (RF) meddelas genom lag (8 kap. 2 § RF). Detsamma gäller förhållandet mellan enskilda och det allmänna, som gäller åligganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden (8 kap. 3 § RF). Vissa undantag från den sistnämnda bestämmelsen kan under vissa förutsättningar medges med stöd av 8 kap. 7 § RF.

Frågan om huruvida bestämmelser i starkströmsförordningen kräver lagform var föremål för regeringens överväganden redan i samband med införandet av regeringsformen. Regeringen anser emellertid att detta inte utesluter att det fortfarande finns föreskrifter i förordningen som kräver lagform. För att göra det möjligt att införa en ny starkströmsförordning kan det således vara nödvändigt att föra över vissa bestämmelser i starkströmsförordningen till lagform.

Driftsavbrott av säkerhetsskäl

Regeringen föreslår att det införs en bestämmelse i 9 kap. ellagen där det föreskrivs att om arbete ska utföras på en elektrisk ledning eller en dithörande skyddsanordning i farlig närhet av en luftledning för starkström, ska innehavaren av starkströmsledningen vara skyldig att ta ledningen ur drift så länge som är nödvändigt för arbetet, om den andra ledningens innehavare begär det. Den ledningsinnehavare som begär driftsavbrottet ska ersätta den kostnad och skada som genom avbrottet kan drabba innehavaren av starkströmsledningen.

En motsvarighet till den föreslagna bestämmelsen finns i dagsläget i 11 kap. 3 § starkströmsförordningen. Regeringen anser att föreskriften fortfarande är motiverad ur elsäkerhetssynpunkt men att den är av sådan karaktär att den enligt 8 kap. 2 § RF torde kräva lagform.

Elektriska ledningar inom område för sjötrafik

I 5 kap. 1 § starkströmsförordningen finns en bestämmelse som gäller området som, efter det att ledningen har dragits fram, i avsevärd omfattning kommer att befaras av fartyg som kräver större segelfri höjd än vad ledningen medger. Ledningens innehavare ska i sådana fall vidta sådan ändring av ledningen som Elsäkerhetsverket beslutar om efter samråd med Sjöfartsverket. Åtgärderna ska ske på innehavarens egen bekostnad. Regeringen anser att en bestämmelse med den innebörden fortfarande är nödvändig men att den är av sådan karaktär att den bör föras in i 9 kap. ellagen. Placeringen i nämnt kapitel tydliggör att det handlar om en föreskrift som är motiverad av elsäkerhetsskäl.

Efter synpunkter från Sjöfartsverket konstaterar regeringen att bestämmelsen endast kan bli tillämplig i vattenområden som trafikeras av fartyg av en inte helt obetydlig storlek. Angående trafikens omfattning framhåller regeringen i författningskommentaren att denna fråga är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Hänsyn måste tas både till hur stor den aktuella fartygstrafiken är tagen för sig och hur stor andel den utgör av den samlade sjötrafiken i området. Ett visst utrymme finns också för att beakta om trafiken bedrivs yrkesmässigt eller är av fritidskaraktär. Att någon enstaka fritidsbåt per dygn kräver större segelfri höjd kan, enligt regeringen, aldrig medföra att bestämmelsen blir tillämplig.

Beträffande frågan om vilka åtgärder ledningens innehavare bör vara skyldig att utföra på egen bekostnad hänvisar regeringen till tillämpningen av 2 kap. 22 § ellagen, där det framgår att innehavaren av en elektrisk ledning i vissa fall är skyldig att bekosta de åtgärder med ledningen som behövs för att en kanal eller annan sådan vattentrafikled ska kunna ändras. I den mån motsvarande åtgärder är nödvändiga för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada i enlighet med den föreslagna bestämmelsen i 9 kap. ellagen är ledningens innehavare skyldig att stå för kostnaden.

Tillsyn och ikraftträdande

I den kommande reviderade starkströmsförordningen och med stöd av 12 kap. 1 § ellagen avser regeringen att ge Elsäkerhetsverket ansvaret för att utöva tillsyn över efterlevnaden av de nya bestämmelserna. Myndigheten ska även ha möjlighet att förelägga ledningens innehavare att vidta de nödvändiga åtgärderna.

Lagrådet har i sitt yttrande konstaterat att vid ändring eller upphävande av regeringsförfattningar måste lagformen i princip användas om den bestämmelse som ska ändras eller upphävas rör ett ämne som faller inom lagområdet. Den föreslagna bestämmelsen om skyldighet att ta en luftledning för starkström ur drift är av privaträttslig karaktär. Enligt 8 kap. 2 § RF kan den därför endast upphävas genom lag. Regeringen föreslår att detta bör ske genom beslut om en särskild lag om ändring i starkströmsförordningen. Ändringarna i ellagen ska, enligt regeringens förslag, gälla fr.o.m. den 1 mars 2009, och 11 kap 3 § förordningen om elektriska starkströmsanläggningar ska upphöra att gälla vid utgången av februari 2009.

Vissa kompletterande uppgifter

Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår arbetet med att ta fram en ny starkströmsförordning. Avsikten är att regeringen ska fatta beslut om den nya förordningen före årsskiftet och att den ska träda i kraft den 1 mars 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag och tillstyrker således propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:57 Vissa skyldigheter för innehavare av elektriska ledningar:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att det i ellagen (1997:857) ska införas två nya paragrafer, 9 kap. 2 a och 9 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.**2 a §**

Om arbete ska utföras på en elektrisk ledning eller en dithörande skyddsanordning i farlig närhet av en luftledning för starkström, är innehavaren av starkströmsledningen skyldig att ta ledningen ur drift så länge som är nödvändigt för arbetet, om den andra ledningens innehavare begär det.

Den ledningsinnehavare som begär driftavbrottet ska ersätta den kostnad och skada som kan komma att tillfogas innehavaren av starkströmsledningen genom avbrottet.

9 §

Kommer ett område för sjötrafik att i avsevärd omfattning trafikerar av fartyg som kräver större segelfri höjd än en elektrisk ledning medger, är innehavaren av ledningen skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för åtgärderna.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2009.

2 Förslag till lag om ändring i förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 3 § förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar ska upphöra att gälla vid utgången av februari 2009.